

KOVÁCS ÉVA**Tükörszilánkok – Kádár-korszakok a személyes emlékezetben.
Egy 15 évvel ezelőtti kutatás kritikai újragondolása**

15 évvel a rendszerváltás után, a 2000-es évek elején egy OTKA kutatás keretében élettörténeti interjúkat készítettünk, hogy leletet vegyünk fel a Kádár-korszak emlékezetének alakulásáról. Általánosságban négy markáns vonás rajzolódott ki, melyeket az akceleráció, az expanzió, a diszperzió és a szeparáció fizikai fogalmaival írhatunk le. A kelet-európai emlékezet-konjunktúra egyrészt a globális folyamatok felgyorsulását vonta maga után: amerikai és európai mintára sorra jöttek létre az emlékezet új helyei. Másrészt, mivel a kelet-európai emlékezés erőinek vektora elsősorban a kommunista és nem a nemzetiszocialista diktatúrára mutatott, az emlékezetre méltó történeti események és korok köre kitágult. Harmadrészt, a kelet-európai emlékezetek horizontján nemcsak a vörös diktatúrák tűntek föl, hanem a különböző nemzetek közötti történeti konfliktusok is. Az emlékezet szétszóródott. Végül, negyedszer, az új emlékezetformák felvették – vagy inkább visszanyerték – sajátos nemzeti, történeti alakjukat, azaz elkülönöztek.

Újabb 15 évvel később, előadásom kritikai visszatekintőnek tekinthető, melyben a kutatás következtetéseit a kurrens szakirodalom fényében gondolom újra.